

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINĖS ADVOKATĖS
ELEANOR SHARPSTON IŠVADA,
pateikta 2014 m. gegužės 8 d.¹

Byla C-137/13

**Herbaria Kräuterparadies GmbH
prieš
Freistaat Bayern**

(Bayerisches Verwaltungsgericht München (Vokietija) pateiktas prašymas

priimti prejudicinį sprendimą)

„Žemės ūkis — Ekologiškų produktų ženklavimas — Reglamentas (EB) Nr. 889/2008 — 27 straipsnio 1 dalies f punktas — Produktų ir medžiagų naudojimas perdirbant maisto produktus, kurie paženklininti kaip ekologiški — Draudimas naudoti mineralus ir vitaminus, kai nėra būtina pagal teisės aktus — Į ekologiškų vaisių sulčių mišinius dedamas geležies gliukonatas ir vitaminai — Kiekis, būtinas, kad būtų leista prekiauti kaip maisto papildu, pateikiant teiginius apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu“

1. Šioje byloje nagrinėjamas *Bayerisches Verwaltungsgericht München* (Bavarijos administracinio teismo (Miunchenas, Vokietija), toliau – *Verwaltungsgericht*) prašymas priimti prejudicinį sprendimą.
2. Šis prašymas susijęs su produktu, kuris daugiausia sudarytas iš ekologiškai auginamų sudedamųjų dalių, tačiau jame yra ir neekologiškų mineralų ir vitaminų priedų. Ar tokį produktą galima ženklinti ir pardavinėti kaip „ekologišką“? Visų pirma, ar tokie priedai „būtini pagal teisės aktus“, jei jais prekiaujama kaip maisto papildais ir (arba) kaip gaminiais, teikiančiais naudą sveikatai ir mitybai, kurios nebūtų galima be jų pasiekti?
3. Teisingumo Teisme produkto gamintojas (įsisteigęs Europoje) tvirtina, kad panašiais iš Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) importuojamais produktais Europos Sąjungoje (ES) prekiauti galima paženklinus juos kaip „ekologiškus“ pagal JAV taisykles, kurios analogiškos, bet ne identiškos ES galiojančioms taisyklėms.

Teisinis pagrindas

Maisto papildai ir maistinės medžiagos

4. Direktyvos 2002/46² 9 konstatuojamojoje dalyje nustatyta: „Maisto papilduose galėtų būti tik tie vitaminai ir mineralinės medžiagos, kurios yra įprastinė raciono dalis ir yra įprastai vartojamos, tačiau tai nereiškia, kad yra būtina, kad jie juose būtų. <...>“

¹ — Originalo kalba: anglų.

² — 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, suderinimo (OL L 183, 2002, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 29 t., p. 490) su pakeitimais.

5. 15 konstatuojamojoje dalyje nustatyta: „Vartotojai maisto papildus perka, kad papildytų savo racioną. Siekiant užtikrinti, kad šis tikslas būtų pasiektas, jeigu maisto papildų etiketėje yra nurodyti vitaminai ir mineralinės medžiagos, jų kiekis tame produkte turėtų būti didelis.“

6. Direktyvos 2 straipsnio a punkte maisto papildai apibrėžti kaip „produktai, kurie yra skirti papildyti įprastą racioną ir kurie, vieni arba derinyje su kitomis medžiagomis, yra koncentruotas maistinių ar kitų medžiagų šaltinis, turintis mitybinį arba fiziologinį poveikį, ir kuriais prekiaujama dozuota forma <...>“; b punkte maistinės medžiagos apibrėžtos kaip vitaminai ar mineralinės medžiagos. 4 straipsnio 1 dalyje, nagrinėjamoje kartu su I ir II priedais, pateiktas išsamus vitaminų ir mineralinių medžiagų, kurios gali būti naudojamos gaminant maisto papildus, sąrašas.

7. 5 straipsnio 3 dalyje nustatyta: „Siekiant užtikrinti, kad maisto papilduose būtų didelis vitaminų ir mineralinių medžiagų kiekis, atitinkamai nustatomi mažiausi gamintojo rekomenduojami dienos suvartojimo kiekiai.“ Remiantis 5 straipsnio 4 dalimi, 3 dalyje minimą mažiausią vitaminų ir mineralinių medžiagų kiekį turi nustatyti Komisija. Tačiau iš tikrųjų toks kiekis dar nenustatytas.

8. Pagal 6 straipsnio 3 dalies a punktą ženklinant nurodomi maistinių ar kitų medžiagų kategorijų pavadinimai, kurie apibūdina tą produktą, arba pateikiama nuoroda apie maistinių ar kitų medžiagų pobūdį.

Teiginiai apie maistingumą ir sveikumą

9. Reglamento Nr. 1924/2006³ 2 straipsnio 2 dalies 1 punkte „teiginys“ apibrėžiamas kaip „bet koks pranešimas arba išraiška, kurie nėra privalomi pagal Bendrijos arba nacionalinės teisės aktus <...>, kuria tiesiogiai ar netiesiogiai teigiama arba užsimenama, kad maisto produktas turi tam tikrų savybių“.

10. 3 straipsnyje numatyta:

„Teiginiai apie maistingumą ir sveikatingumą [sveikumą] gali būti vartojami ženklinant, pristatant arba reklamuojant į Bendrijos rinką pateikiamus maisto produktus, tik jei šie teiginiai atitinka šio reglamento nuostatas.

<...> teiginiai apie maistingumą ir sveikatingumą [sveikumą] neturi:

a) būti melagingi, dviprasmiški ar klaidinantys;

<...>“

11. 5 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, nustatyta:

„Vartoti teiginius apie maistingumą ir sveikatingumą [sveikumą] leidžiama tik tokiu atveju, jei tenkinamos šios sąlygos:

a) įrodyta, kad maistinės ar kitos medžiagos, apie kurią pateikiamas teiginys, buvimas <...> maisto produkte ar maisto produktų kategorijai priklausančiuose produktuose pasižymi naudingu mitybinio arba fiziologiniu poveikiu, įrodytu visuotinai pripažintais moksliniais įrodymais;

3 — 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL L 404, 2006, p. 9).

- b) maistinės ar kitos medžiagos, apie kurią pateikiamas teiginys:
- i) galutiniame produkte yra didelis kiekis, kaip nustatyta Bendrijos teisės aktuose, arba, jei tokių taisyklių nėra, kiekis, kuris užtikrins teiginyje minimą ir visuotinai pripažintais moksliniais įrodymais įrodytą mitybinį arba fiziologinį poveikį;

<...>“

12. 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Teiginiai apie maistingumą leidžiami tik tuo atveju, jei jie išvardyti priede ir atitinka šiame reglamente išdėstytas sąlygas.“ Pagal 13 straipsnio 1 dalį taip pat leidžiami teiginiai apie sveikatingumą [sveikumą], apibūdinantys maistinės ar kitos medžiagos poveikį organizmo augimui, vystymuisi ir funkcijoms ar darantys nuorodą į tokį poveikį, jei jie pagrįsti visuotinai pripažintais moksliniais duomenimis, yra gerai suprantami vidutiniam vartotojui ir yra įtraukti į Komisijos pagal 13 straipsnio 3 dalį sudaromą sąrašą.

13. Reglamento Nr. 1924/2006 priede „[VITAMINO (-Ų) PAVADINIMAS] IR (ARBA) [MINERALO (-Ų) PAVADINIMAS] ŠALTINIS“ nustatyta: „Teiginys, kad maisto produktas yra vitaminų ir (arba) mineralų šaltinis, arba kitas teiginys, kuris vartotojui gali reikšti tą patį, gali būti nurodomas tik tuo atveju, jei produkto sudėtyje yra mažiausias būtinas vitaminų ir (arba) mineralų kiekis, kaip nurodyta Direktyvos 90/496/EEB priede <...>“⁴

14. Reglamento Nr. 432/2012⁵ priede pateiktas teiginių apie sveikumą, kuriuos galima vartoti aprašant maisto produktus, sąrašas, numatytas Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 3 dalyje. Teiginys, kad „[g]eležis svarbi normaliai raudonųjų kraujo kūnelių kraujodarai ir hemoglobino susidarymui“, gali būti vartojamas, bet tik apibūdinant maisto produktą, kuris bent jau yra teiginyje minimos geležies šaltinis.

Specialios mitybinės paskirties maisto produktai

15. Direktyvos 2009/39⁶ 1 straipsnio 2 dalyje specialios mitybinės paskirties maisto produktai apibrėžti kaip „produktai, kurie dėl savo specialios sudėties arba gamybos proceso aiškiai skiriasi nuo įprastam vartojimui skirtų maisto produktų ir kurie tinka vartoti jų charakteristikoje nurodytais mitybos tikslais ir tiekiami rinkai nurodant tokį jų tinkamumą“.

16. 1 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Speciali mitybinė paskirtis turi atitikti specialius mitybos reikalavimus [poreikius]:

- a) tam tikros grupės žmonių, kurių virškinimo ar medžiagų apykaitos procesai yra sutrikę, arba
- b) tam tikros grupės žmonių, kurie yra specialios fiziologinės būsenos ir kurie dėl to gali gauti ypatingos naudos, suvartodami kontroliuojamą maisto produktuose esančių tam tikrų medžiagų kiekį, arba
- c) sveikų kūdikių ir mažų vaikų.“

4 — 1990 m. rugsėjo 24 d. Tarybos direktyva 90/496/EEB dėl maisto produktų maistingumo ženklavimo (OL L 276, p. 40, specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 10 t., p. 191). I priede nustatyta: „Sprendžiant, kas sudaro reikšmingą kiekį, orientuojamasi į 15 % šiame priede nurodytos rekomenduojamos paros normos 100 g arba 100 ml produkto arba pakuotėje, jei joje yra tik viena porcija.“ Rekomenduojama paros norma (RPN) nustatyta daugelio medžiagų, taip pat geležies ir įvairių vitaminų, kurių, kaip teigiama, yra pagrindinėje byloje nagrinėjamame produkte.

5 — 2012 m. gegužės 16 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 432/2012 dėl tam tikrų leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą, išskyrus teiginius apie susirgimo rizikos mažinimą, vaikų vystymąsi ir sveikatą, sąrašo sudarymo (OL L 136, 2012, p. 1).

6 — 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/39/EB dėl specialios mitybinės paskirties maisto produktų (nauja redakcija) (OL L 124, 2009, p. 21).

17. Pagal 3 straipsnio 1 dalį maisto produktų pobūdis ar sudėtis turi būti tokia, kad tie produktai būtų tinkami numatyta specialiai mitybinei paskirčiai.

18. 4 straipsnio 3 dalyje Komisijai nurodyta patvirtinti specialios mitybinės paskirties medžiagų, taip pat vitaminų ir mineralinių druskų, skirtų dėti į specialios mitybinės paskirties maisto produktus, sąrašą.

19. Minėtas sąrašas buvo įtvirtintas Reglamento Nr. 953/2009⁷ priede; šio reglamento 5 konstatuojamojoje dalyje nustatyta: „Kai manoma, kad būtina pridėti maistinę medžiagą, tai sąlygoja konkrečios taisyklės, nustatytos atitinkamose konkrečiose direktyvose, ir kai reikia – atitinkami kiekybiniai kriterijai.“

ES pagamintų ekologiškų maisto produktų ženklavimas

20. Reglamente Nr. 834/2007⁸, be kita ko, yra šios konstatuojamosios dalys:

„20) Perdirbtas maistas turėtų būti ženklavamas kaip ekologiškas maistas tik jei visi ar beveik visi žemės ūkio kilmės ingredientai yra ekologiški ingredientai. Tačiau turėtų būti nustatytos specialios perdirbto maisto produktų, kurių sudėtyje yra žemės ūkio ingredientų, kurie negali būti pagaminti ekologiškai, <...>, ženklavimo taisyklės.

<...>

22) Svarbu išlaikyti vartotojų pasitikėjimą ekologiškais produktais. Todėl reikėtų griežtai apriboti ekologinei gamybai taikomų reikalavimų išimtis ir jas numatyti tik tuomet, kai išimtinių taisyklių taikymas yra pagrįstas.“

21. Šio reglamento 3 straipsnyje nustatyti bendrieji ekologinės gamybos tikslai, įskaitant c punkte nustatytą tikslą „gaminti daug įvairių maisto ir kitų žemės ūkio produktų, patenkinančių prekių, pagamintų naudojant aplinkai, žmonių sveikatai, augalų sveikatai ar gyvūnų sveikatai ir gerovei nekenkiančius procesus, vartojimo paklausą“.

22. 6 straipsnyje nustatyta:

„<...> perdirbto ekologiško maisto gamyba taip pat grindžiama šiais konkrečiais principais:

- a) ekologiški maisto produktai gaminami iš ekologiškų žemės ūkio ingredientų, išskyrus atvejus, kai ekologiško tokio ingrediento atitiktis nėra rinkoje;
- b) maisto priedų, neekologiškų ingredientų, kurių funkcijos yra daugiausia technologinės ir sensorinės bei mikroelementų ir perdirbimo pagalbinių priemonių naudojimas apribojamas tiek, kad jie būtų naudojami minimaliai ir tik tuo atveju, kai yra esminis technologinis poreikis, arba tam tikrais mitybos tikslais;
- c) nenaudojamos medžiagos ir perdirbimo metodai, kurie gali būti klaidinantys tikrojo produkto pobūdžio atžvilgiu;

<...>“

7 — 2009 m. spalio 13 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 953/2009 dėl medžiagų, kurių konkrečiais mitybos tikslais gali būti dedama į specialios paskirties maisto produktus (OL L 269, 2009, p. 9).

8 — 2007 m. birželio 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 834/2007 dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklavimo ir panaikinantis Reglamentą (EEB) Nr. 2092/91 (OL L 189, 2007, p. 1).

23. 19 straipsnio antraštė „Perdirbto maisto gamybos bendrosios taisyklės“. 19 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Ekologiško perdirbto maisto sudėčiai taikomos šios sąlygos:

- a) produktas daugiausia gaminamas iš žemės ūkio kilmės ingredientų; <...>
- b) tik priedai, perdirbimo pagalbinės priemonės, kvapiosios medžiagos, vanduo, druska, mikroorganizmų ir fermentų preparatai, mineralai, mikroelementai, vitaminai, taip pat aminorūgštys ir kiti mikroelementai maisto produktuose, skirtuose tam tikrai mitybai, gali būti naudojami tik tuo atveju, jei juos leidžiama naudoti ekologinėje gamyboje pagal 21 straipsnį;

<...>“

24. 21 straipsnyje nustatyta:

„1. 19 straipsnio 2 dalies b <...> [punkte] nurodyti produktai ir medžiagos leidžiami naudoti ekologinėje gamyboje ir įtraukiami į ribotą produktų ir medžiagų sąrašą laikantis <...> šių kriterijų, kurie vertinami bendrai:

- i) nėra pagal šį skyrių patvirtintų pakaitalų;
- ii) nenaudojant šių medžiagų nebūtų neįmanoma [įmanoma] gaminti ar išlaikyti maisto arba patenkinti atitinkamų mitybos reikalavimų, numatytų remiantis Bendrijos teisės aktais.

Be to, 19 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyti produktai ir medžiagos randami gamtoje ir jiems galėjo būti taikomi tik mechaniniai, fiziniai, biologiniai, fermentavimo arba mikrobiologiniai procesai, išskyrus tuos atvejus, jei nėra galimybės rinkoje gauti pakankamo kiekio ar kokybės tokios kilmės produktų ar medžiagų.

2. Komisija <...> nusprendžia leisti naudoti šio straipsnio 1 dalyje nurodytus produktus ir medžiagas bei įtraukti juos į ribotą sąrašą [leisti naudoti produktus ir medžiagas ir įtraukti juos į šio straipsnio 1 dalyje nurodytą ribotą sąrašą], nustato konkrečias jų naudojimo sąlygas bei apribojimus ir prirėkus nusprendžia išbraukti produktus iš sąrašo.

<...>“

25. 23 straipsnyje („Su ekologine gamyba susijusių terminų vartojimas“), be kita ko, nustatyta:

„1. Taikant šį reglamentą laikoma, kad ant produkto pateikti su ekologinės gamybos metodu susiję terminai tuo atveju, kai ženklavimo etiketėse, reklaminėje medžiagoje arba prekybos dokumentuose toks produktas, jo ingredientai ar pašarų produktai yra apibrėžti naudojant terminus, nurodančius pirkėjui, kad šis produktas, jo ingredientai ar pašarų produktai pagaminti pagal šiame reglamente nustatytas taisykles. Visų pirma, priede išvardyti terminai,⁹ jų išvestiniai žodžiai arba maži formos, pavyzdžiui, „bio“ ar „eco“, atskirai arba junginiuose, gali būti vartojami visoje Bendrijoje ir bet kuria Bendrijos kalba ženklinant ir reklamuojant produktus, kurie atitinka pagal šį reglamentą ar jo laikantis nustatytus reikalavimus.

9 — Priede kiekviena iš dabartinių 25 ES vartojamų kalbų (24 oficialiosios kalbos ir liuksemburgiečių kalba) nurodyta viena arba dvi sąvokos, ir beveik visos jos reiškia „biologinis“, „ekologiškas“ arba „organinis“ (išimties yra estų kalba, kurioje galima vartoti sąvoką, turinčią žodžio „švelnus“ prasmę, ir suomių kalba, kurioje vartojama sąvoka, savo prasme artimesnė žodžiui „natūralus“).

<...>2. 1 dalyje nurodyti terminai nevartojami Bendrijoje jokia Bendrijos kalba ženklinant ir reklamuojant produktus, kurie neatitinka pagal šį reglamentą nustatytų reikalavimų, ir jų komerciniuose dokumentuose, išskyrus atvejus, kai šie terminai netaikomi žemės ūkio produktams maiste ar pašaruose arba akivaizdžiai nėra susiję su ekologine gamyba.<...>

4. Perdirbto maisto atveju 1 dalyje nurodyti terminai gali būti vartojami:

- a) prekiniam pavadinimui, jeigu:
  - i) perdirbant maistą buvo laikomasi 19 straipsnio;
  - ii) ne mažiau kaip 95 % perdirbto maisto žemės ūkio kilmės ingredientų masės sudaro ekologiški ingredientai;

<...>“

26. Reglamento Nr. 889/2008¹⁰ 27 straipsnio antraštė „Tam tikrų produktų ir medžiagų naudojimas gaminant maistą“. 27 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, nustatyta:

„Siekiant įgyvendinti Reglamento (EB) Nr. 834/2007 19 straipsnio 2 dalies b punktą perdirbant ekologiškus maisto produktus <...> galima naudoti tik šias medžiagas:

<...>

- f) mineralus (įskaitant mikroelementus), vitaminus, aminorūgštis ir mikroelementus, kuriuos leista naudoti tik tiek, kiek jų naudojimas maisto produktuose, į kuriuos jie įdedami, yra būtinas pagal teisės aktus.“

Iš JAV importuojamų ekologiškų produktų ženklimas

27. Reglamento Nr. 834/2007 33 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Turėtų būti leidžiama į Europos bendriją importuotus produktus pateikti į Bendrijos rinką kaip ekologiškus produktus, jeigu jie pagaminti pagal Bendrijos teisės aktus atitinkančias arba lygiavertes gamybos taisykles ir jiems taikoma tokia pati ar lygiavertė kontrolės tvarka. Be to, pagal lygiavertę sistemą importuotiems produktams turėtų būti suteiktas sertifikatas, išduotas atitinkamos trečiosios šalies kompetentingos institucijos arba pripažintos kontrolės institucijos ar įstaigos.“

28. Šie tikslai dėl reikalavimus atitinkančių produktų įgyvendinami pagal reglamento 32 straipsnį, o dėl produktų, kuriems suteikiamos lygiavertės garantijos, – pagal reglamento 33 straipsnį. Pastarieji pagal 33 straipsnio 1 dalį gali būti pateikti ES rinkai, jei: a) jie pagaminti laikantis lygiavertės gamybos taisyklių; b) ūkio subjektams buvo pritaikytos taip pat veiksmingos kontrolės priemonės; c) jų veikla tikrinama pagal pripažintą kontrolės sistemą; d) suteiktas produktų patikrinimo sertifikatas, išduotas kompetentingos įstaigos. 33 straipsnio 2 dalyje Komisijai suteikta teisė sudaryti trečiųjų šalių, kuriose galioja lygiavertės gamybos taisyklės ir atitinkamo veiksmingumo kontrolės priemonės, sąrašą.

10 — 2008 m. rugsėjo 5 d. Komisijos reglamentas Nr. 889/2008, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 įgyvendinimo taisyklės (OL L 250, 2008, p. 1).

29. Reglamento Nr. 1235/2008¹¹ III antraštinės dalies antraštė – „Produktų, kuriems suteiktos lygiavertės garantijos, importas“. Šios antraštinės dalies 7 straipsnis susijęs su III priede pateikto pripažintų trečiųjų šalių sąrašo sudarymu ir turiniu, o 10 straipsnis susijęs su IV priede pateikto lygiavertiškumo nustatymo tikslais sudaryto pripažintų kontrolės įstaigų ir institucijų sąrašo sudarymu ir turiniu.

30. Minėti priedai pakeisti Reglamentu Nr. 126/2012¹², kuriuo laikotarpiu nuo 2012 m. birželio 1 d. iki 2015 m. birželio 30 d. JAV įtrauktos į pripažintų trečiųjų šalių sąrašą, be kita ko, dėl maistui skirtų perdirbtų žemės ūkio produktų. Jame taip pat išvardytos pripažintos šios šalies kontrolės įstaigos.

31. Reglamento Nr. 126/2012 4 konstatuojamoje dalyje nurodyta:

„Šiuo metu, vadovaujantis [Reglamento (EB) Nr. 1235/2008] 19 straipsnyje nustatytais pereinamojo laikotarpio taisyklėmis, [ES] prekiaujama tam tikrais iš [JAV] importuojamais žemės ūkio produktais. [JAV] pateikė Komisijai prašymą įtraukti jas į Reglamento (EB) Nr. 1235/2008 7 straipsnyje numatytą sąrašą. Jos pateikė minėto reglamento 7 ir 8 straipsniuose nurodytą informaciją. Išnagrinėjus minėtą informaciją ir po to surengus diskusijas su Jungtinių Valstijų valdžios institucijomis, padaryta išvada, kad toje šalyje galiojančios ekologinių žemės ūkio produktų gamybos ir kontrolės taisyklės lygiavertės Reglamente (EB) Nr. 834/2007 nustatytiems taisyklėms. Komisija, remdamasi Reglamento (EB) Nr. 834/2007 33 straipsnio 2 dalimi, atliko patikras vietoje, siekdama nustatyti, kaip [JAV] faktiškai taikomos gamybos taisyklės ir vykdoma kontrolė, ir nustatė, kad reikalavimai įgyvendinami tinkamai. Taigi [JAV] turėtų būti įtrauktos į Reglamento (EB) Nr. 1235/2008 III priedo sąrašą.“

Faktinės aplinkybės, procesas ir prejudiciniai klausimai

32. „Herbaria Kräuterparadies GmbH“ (toliau – „Herbaria“) gamina vaisių sulčių mišinį su vaistažolių ekstraktais „Herbaria Blutquick – Eisen + Vitamine“ („Herbaria Blutquick – geležis + vitaminai“, toliau – „Blutquick“). Nors „Blutquick“ daugiausia susideda iš ekologiškų žemės ūkio ingredientų, kaip nurodyta Reglamento Nr. 834/2007 19 straipsnio 2 dalies a punkte, jame taip pat yra vitaminų ir geležies gliukonato. Produktas reklamuojamas ir pardavinėjamas kaip maisto papildas, kurio sudėtyje yra geležies ir vitaminų, o šio produkto etiketėje pateikta pagal Reglamento (EB) Nr. 834/2007 23 straipsnį saugoma nuoroda apie ekologinę gamybos būdą ir toks teiginys: „Geležis svarbi normaliai raudonųjų kraujo kūnelių kraujodarai ir hemoglobino susidarymui.“ Per dieną produkto rekomenduojama suvartoti tiek, kad tai atitiktų 20 % RPN. „Blutquick“ taip pat rekomenduojama vartoti nėštumo ir vaiko žindymo metu, nes jis naudingas vaikų natūraliai intelektinei raidai, mažina nuovargį ir gerina bendrą savijautą.

33. 2011 m. gruodžio mėn. kompetentingos Bavarijos valdžios institucijos nurodė iš „Herbaria“ produkto „Blutquick“ etikečių, reklamos ir prekybos pašalinti nuorodą apie ekologinę gamybos būdą, nes produktas pažeidžia Reglamento (EB) Nr. 834/2007 23 straipsnio 4 dalies a punkto i papunktį kartu su Reglamento (EB) Nr. 834/2007 19 straipsnio 2 dalies b punktu ir Reglamento (EB) Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktu. Nurodyti motyvai buvo tokie. Mineralų ir vitaminų gali būti įdedama tik tiek, kiek jų naudojimas maisto produktuose, į kuriuos jų įdedama, yra būtinas pagal teisės aktus. „Blutquick“ atveju teisės aktuose to nereikalaujama. Visų pirma tai nėra vienas iš produktų, reglamentuojamų pagal nacionalinį Dietinių maisto produktų nutarimą (*Diätverordnung*). Tai, kad pagal Reglamentą Nr. 1924/2006 „teiginiams apie maistingumą ir sveikatingumą“ taikomi išsamūs reikalavimai, nereiškia, kad vitaminų ir mineralų naudojimas maisto produktų gamyboje yra būtinas pagal teisės aktus, jei jiems netaikomas *Diätverordnung*. Net jei pagal Reglamentą (EB)

11 — 2008 m. gruodžio 8 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1235/2008, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 įgyvendinimo taisyklės dėl ekologiškų produktų importo iš trečiųjų šalių (OL L 334, p. 25).

12 — 2012 m. vasario 14 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 126/2012, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamento (EB) Nr. 889/2008 nuostatos dėl patvirtinamųjų dokumentų ir Reglamento (EB) Nr. 1235/2008 nuostatos dėl ekologiškų produktų importo iš Jungtinių Amerikos Valstijų (OL L 41, p. 5).

Nr. 1924/2006 „Blutquick“ būtų leidžiama naudoti, tas produktas negali būti ženklinamas, reklamuojamas ar parduodamas su Reglamento (EB) Nr. 834/2007 23 straipsnyje nustatyta nuoroda apie produkto ekologinį gamybos būdą, nes pagal Reglamentą (EB) Nr. 1924/2006 nereikalaujama maisto produktus ir maisto papildus pagerinti vitaminais ar geležies gliukonatu.

34. „Herbaria“ minėtą sprendimą apskundė, pirmiausia tvirtindama, kad Reglamento (EB) Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktu siekta leisti produktus papildyti mineralinėmis medžiagomis ir vitaminais tiek, kiek pagal kitas ES ar nacionalinės teisės aktų nuostatas būtina užtikrinti tam tikrą vitaminų ar mineralinių medžiagų kiekį, jei be jo maisto produktas neatitiktų šios paskirties. Atskaitos taškas yra konkretus maisto produktas ir tam tikra jo paskirtis. Nuostatomis dėl maisto papildų ir teiginių apie sveikumą ir maistingumą, visų pirma Reglamente Nr. 1924/2006, reikalaujama maisto produktus, kurie pagal jų ženklimą skirti konkrečiam su mityba susijusiam tikslui pasiekti, papildyti mineralais ir vitaminais. Atsižvelgiant į draudimą klaidinti, gamintojo rekomenduojama paros norma turi siekti 15 % maksimalaus kiekio, kurį institucijos siūlo laikyti garantuojamu kiekiu¹³. Nurodyta maisto papildų paskirtis lemia teisinį įpareigojimą pasiekti atitinkamas minimalias vertes. Jei minėtų verčių negalima pasiekti tiesiog pridedant medžiagų, papildymas mineralais ir vitaminais yra būtinas pagal teisės aktus. Be to, Reglamente Nr. 432/2012 nurodytos pagal teisės aktus būtinos paros normos, todėl pagal šį reglamentą į ekologiškus maisto produktus būtina įdėti medžiagų. Įdėti geležies gliukonato ir vitaminų į produktą „Blutquick“ buvo būtina norint pasiekti maistinę vertę, kuri atitiktų nurodytus mitybos tikslus. Naudojant ingredientus, pagamintus iš ekologiškų produktų, to nebuvo įmanoma padaryti. Vitaminų ir geležies gliukonato papildomai įdėta tik tiek, kiek būtina.

35. Institucijos atsakė, kad teisės aktuose nebuvo reikalavimo įdėti vitaminų ir geležies gliukonato. Pagal Reglamentą Nr. 1924/2006 šių medžiagų įdėti leidžiama, bet neprivaloma. Aiškinant kitaip būtų pažeistas Reglamento Nr. 834/2007 6 straipsnio b punktas, pagal kurį vykdamas ekologinio ūkininkavimo veiklą maisto priedų naudojimas turi būti kiek įmanoma apribotas.

36. Šiomis aplinkybėmis *Verwaltungsgericht* pateikia tokius prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Reglamento (EB) Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktas aiškintinas taip, kad nurodytų medžiagų naudojimas yra būtinas pagal teisės aktus tik tuo atveju, kai pagal Europos Sąjungos teisės nuostatą arba nacionalinės teisės nuostatą, suderinamą su Europos Sąjungos teise, tiesiogiai reikalaujama į maisto produktą, į kurį turi būti įdedama nurodytų medžiagų, įdėti šių medžiagų arba bent jau nustatyti minimalų nurodytų medžiagų, kurių turi būti įdėta, kiekį?
2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar Reglamento (EB) Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktas aiškintinas taip, kad nurodytų medžiagų naudojimas pagal teisės aktus būtinas ir tais atvejais, kai maisto produkto kaip maisto papildų pateikimas rinkai arba teiginių apie sveikumą vartojimas galėtų, neįdėjus bent vienos iš nurodytų medžiagų, suklaidinti vartotoją, nes dėl mažos vienos iš nurodytų medžiagų koncentracijos maisto produktas negali atlikti savo kaip maisto produkto paskirties ir (arba) savo paskirties, apibūdintos teiginiu apie sveikumą?
3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, ar Reglamento (EB) Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punktas aiškintinas taip, kad nurodytų medžiagų naudojimas yra būtinas pagal teisės aktus ir tais atvejais, kai konkretus teiginys apie sveikumą gali būti vartojamas tik kalbant apie maisto produktus, kurių sudėtyje yra bent jau vienos iš nurodytų medžiagų tam tikras, vadinamasis didelis, kiekis?“

13 — Čia tikriausiai remiamasi nacionaliniu dokumentu „Toxikologische und ernährungsphysiologische Aspekte der Verwendung von Mineralstoffen und Vitaminen in Lebensmitteln“ („Mineralų ir vitaminų naudojimo maisto medžiagose toksikologiniai, mitybiniai ir fiziologiniai aspektai“), kurį 2002 ar 2004 m. išleido Vokietijos vartotojų sveikatos apsaugos ir veterinarinės medicinos institutas (*Bundesinstitut für gesundheitlichen Verbraucherschutz und Veterinärmedizin*), teikiantis rekomendacijas dėl rengiamų teisės aktų. Be to, žr. šios išvados 4 išnašą.

37. Pastabas raštu pateikė pagrindinės bylos šalys, Čekijos, Prancūzijos ir Ispanijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija. Jos visos, išskyrus Čekijos ir Ispanijos vyriausybes, per 2014 m. vasario 13 d. posėdį pateikė ir argumentus žodžiu.

38. Iš esmės visi, kurie pateikė pastabas, išskyrus „Herbaria“, mano, kad į pirmąjį klausimą reikia atsakyti teigiamai ir kad ES teisėje nėra jokio reikalavimo, kuriuo „Herbaria“ galėtų remtis. „Herbaria“ laikosi priešingos nuomonės, bet taip pat kelia klausimą dėl importuojamų iš JAV maisto papildų, kurie, jos manymu, gali būti ženklinami kaip ekologiški, nors jų sudėtyje yra geležies ir vitaminų. Kadangi šio klausimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas neiškėlė, jis nebuvo nagrinėjamas kitose pastabose, tačiau apie jį buvo diskutuojama per posėdį.

Vertinimas

Teisės aktų išaiškinimas

39. Tris pateiktus klausimus galima iš naujo kartu suformuluoti taip: ar, Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punkte vartojant formuluotę „naudojimas maisto produktuose, į kuriuos jie įdedami, yra būtinas pagal teisės aktus“, kalbama a) tik apie tiesioginį teisės aktuose nustatytą reikalavimą, kad maisto produkto sudėtyje būtų vienos ar daugiau iš išvardytų medžiagų, jei apskritai ketinama juo prekiauti, neatsižvelgiant į jokių teiginių apie produkto savybes ar paskirtį, ar b) kalbama ir apie atvejus, kai maisto produktu prekiaujama kaip maisto papildu, pateikiant teiginius apie maistingumą ar sveikumą arba apie specialią mitybinę paskirtį, bet juo negalima taip prekiauti, jei jo sudėtyje nėra nurodyto vienos ar daugiau iš šių medžiagų kiekio.

40. Reglamento Nr. 834/2007 23 straipsnio 2 dalyje nuorodas į ekologinę gamybą uždrausta naudoti, kai produktai neatitinka tame reglamente išdėstytų reikalavimų. 23 straipsnio 4 dalyje aiškiai nurodyta, kad tokios nuorodos perdirbto maisto (o vaisių sulčių mišinys su vaistažolių ekstraktais tikrai yra perdirbtas maisto produktas) atveju leistinas *tik* tuomet, jei maisto produktas atitinka 19 straipsnio reikalavimus. 19 straipsnio 2 dalies b punkte mineralų ir vitaminų įdėti leidžiama *tik* tuo atveju, jei pagal 21 straipsnį juos leista naudoti ekologinėje gamyboje. 21 straipsnyje nustatyti bendrieji kriterijai, kuriais remiantis leidžiama naudoti tokias medžiagas, o Komisija įgaliojama pagal minėtus kriterijus sudaryti *ribotą* sąrašą. Vadovaujantis bendraisiais kriterijais, turi nebūti patvirtintų pakaitalų ir medžiaga turi būti būtina norint pagaminti ar išlaikyti tą maisto produktą arba patenkinti pagal ES teisės aktus nustatytus mitybos reikalavimus.

41. Tuo remdamasi, Komisija Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalyje sudarė ribotą medžiagų, kurios gali būti naudojamos perdirbant maistą, kuriuo prekiaujama kaip ekologišku, sąrašą. Pagal 27 straipsnio 1 dalies f punktą mineralai ir vitaminai leistini *tik* tuo atveju, jei juos naudoti būtina pagal teisės aktus.

42. Iš minėtų nuostatų formuluočių¹⁴ paaiškėja, kad jos aiškintinos siaurai, tai patvirtina ir Reglamento Nr. 834/2007 22 konstatuojamoji dalis, kurioje teigiama, kad, siekiant išlaikyti vartotojų pasitikėjimą, reikėtų *griežtai apriboti* ekologinei gamybai taikomų reikalavimų išimtis ir jas taikyti tik tuomet, kai tai pagrįsta.

43. Todėl galima drąsiai daryti išvadą, kad Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punkte pavartoti žodžiai „būtinas pagal teisės aktus“ aiškintini siaurai, kaip reiškiantys tik tiesioginį teisės aktuose nustatytą reikalavimą medžiagą naudoti perdirbant tam tikrą maisto produktą.

14 — Taip pat žr. šios išvados 22 punkte nurodyto Reglamento Nr. 834/2007 6 straipsnį, kuriame vartojamos tokios sąvokos, kaip „apribojimas“, „minimaliai“, „tik“, „esminis“ ir „nenaudojamos“.

44. Nėra tvirtinama, kad pagal ES teisę ar su ES teise suderinamą nacionalinį teisės aktą reikalaujama, kad vaisių sulčių mišinio su vaistažolių ekstraktais, kuriuo prekiaujama tiesiog kaip ekologišku ar paprastu maisto produktu, sudėtyje būtų konkretus geležies ar kokio nors vitamino kiekis.

45. Vis dėlto tam tikromis aplinkybėmis gali būti manoma, jog pagal teisės aktus reikalaujama, kad tokio produkto sudėtyje būtų nustatytas mineralų ar vitaminų kiekis, jei juo ketinama prekiauti kaip maisto papildu, pateikiant teiginius apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu, ir tas kiekis privalo būti, kad produktu būtų galima taip prekiauti. Tačiau negaliu sutikti su tokia analize.

46. Dėl maisto papildų Komisija pažymi, kad nors minimalus vitaminų ir mineralų kiekis maisto papilduose pagal Direktyvos 2002/46 5 straipsnio 3 ir 4 dalis gali būti nustatytas, toks kiekis faktiškai dar nenustatytas. Be to, nors tai gali išsiaiškinti tik *Verwaltungsgericht*, toks kiekis, regis, nenustatytas ir taikytinuose Vokietijos teisės aktuose¹⁵, juolab kad net jei minimalus kiekis būtų nustatytas, tai neįpareigotų gamintojų į produktus pridėti konkrečių mineralų ar vitaminų; tai tik neleistų jiems prekiauti tais produktais kaip maisto papildais, kurių sudėtyje yra atitinkamos medžiagos ar medžiagų, jei nebūtų bent minimalios jų koncentracijos.

47. Kalbant apie teiginius apie maistingumą ar sveikumą, iš Reglamento Nr. 1924/2006 ir Reglamento Nr. 432/2012 nuostatų, išdėstytų šios išvados 9–14 punktuose, matyti, kad tokius teiginius, kokie pateikti apie „Blutquick“, galima pateikti tik tuo atveju, jei geležies ir vitaminų koncentracija yra didelė. Tačiau, kaip vėl pažymi Komisija, Reglamente Nr. 1924/2006 apibrėžiamas būtent toks teiginys, kuris pagal ES ar nacionalinės teisės aktus *neprivalomas*. Todėl dar kartą galima pasakyti, kad nagrinėjamos nuostatomis nenustatytas joks teisinis reikalavimas dėl koncentracijos atitinkamuose maisto produktuose; jomis tik nustatytos sąlygos, kada teiginiai apie maistingumą ar sveikumą gali būti pateikti.

48. Galiausiai, kalbant apie specialios mitybinės paskirties maisto produktus, pirmiausia reikia pripažinti, jog iš bylos medžiagos tikrai nėra akivaizdu, kad „Blutquick“ patenka į tokių maisto produktų apibrėžties, pateiktos Direktyvos 2009/39 1 straipsnio 2 ir 3 dalyse, taikymo sritį, nors ir atrodo, kad jis skirtas, be kita ko, krūtimi maitinančioms motinoms ir nuovargio kamuojamiems asmenims, kurie gali būti „specialios fiziologinės būsenos ir <...> dėl to gali gauti ypatingos naudos, suvartodami kontroliuojamą maisto produktuose esančių tam tikrų medžiagų kiekį“. Tačiau bet kokių atveju, kaip pažymi Prancūzijos vyriausybė, maistinių medžiagų galima pridėti tik tuomet, kai tai „sąlygoja konkrečios taisyklės, nustatytos atitinkamose konkrečiose direktyvose, ir prireikus atitinkami kiekybiniai kriterijai“¹⁶. Be to, dar kartą pažymėtina, kad nenustatyta jokia prievolė prekiauti, pavyzdžiui, vaisių sulčių mišiniais kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktais, o tik nustatytas draudimas jais taip prekiauti, jei jie neatitinka Direktyvos 2009/39 ir Reglamento Nr. 953/2009 reikalavimų.

49. Trumpai tariant, visi atvejai, nurodyti prašyme priimti prejudicinį sprendimą arba paminėti „Herbaria“, kai būtų galima manyti, kad įdėti mineralų ir (arba) vitaminų „būtina pagal teisės aktus“, iš tiesų yra atvejai, kai gamintojas neturi teisės produktu prekiauti kaip maisto papildu, pateikdamas teiginius apie maistingumą ar sveikumą, arba specialios mitybinės paskirties maisto produktu, jei neužtikrina tam tikros mineralų ar vitaminų koncentracijos. Atsižvelgiant į tai, kad pagal teisės aktus

15 — *Verwaltungsgericht* teigia, kad „Blutquick“ nėra produktas, kaip jis suprantamas pagal *Diätverordnung* (žr. šios išvados 33 punktą). Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytame dokumente (žr. šios išvados 13 išnašą) siūloma, kad, siekiant išvengti vartotojų klaidinimo, minimali mineralų koncentracija maisto papilduose būtų tokia, kad gamintojo nurodyta norma būtų pasiekta 15% atitinkamo rekomenduojamo maksimalaus kiekio, tačiau nėra jokių duomenų, rodančių, kad toks pasiūlymas įgyvendintas.

16 — Žr. šios išvados 19 punktą.

nereikalaujama koku nors produktu prekiauti nurodytomis sąlygomis, Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punkto aiškinimas būtų neleistinai platus, jei tokie atvejai būtų įtraukti į jo taikymo sritį ir tuo remiantis būtų leista perdirbant maisto produktus naudoti mineralus ir (arba) vitaminus, kai tais produktais ketinama prekiauti kaip ekologiškais.

50. Manau, tai vienintelis galimas nuoseklus galiojančių teisės aktų¹⁷ išaiškinimas.

51. Pripažįstu, kad PPO Apeliacinė tarnyba, remdamasi Sutartimi dėl techninių prekybos kliūčių¹⁸, pareiškė, jog reikalavimas įvykdyti tam tikras sąlygas, norint tuno produktą paženklini kaip „saugų delfinams“ (atvejis, panašus į nagrinėjamą šioje byloje), pagal tos sutarties 1.1 priedą yra privalomas, net jei produktu būtų galima prekiauti be tokio ženklavimo¹⁹.

52. Tačiau šios bylos aplinkybės yra sudėtingesnės nei tos, kurias nagrinėjo Apeliacinė tarnyba. Šis atvejis nėra susijęs tiesiog su atitiktimi tam tikriems reikalavimams, kad ženklinant būtų galima pateikti tam tikrą teiginį. Atvirkščiai, šis atvejis susijęs su bandymu suderinti dvi ar daugiau reikalavimų grupių, kad ženklinant būtų galima vartoti keletą teiginių, nors galbūt vienu metu įmanoma patenkinti ne visus reikalavimus.

53. Pagal ES teisę, norint produktu prekiauti kaip ekologišku, būtina laikytis tam tikrų sąlygų. Tačiau jei ketinama produktu prekiauti kaip maisto papildu, pateikiant teiginius apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu, jau reikia laikytis kitų sąlygų. Tačiau, jei ketinama produktu prekiauti *ir* kaip ekologišku, *ir* kaip maisto papildu, pateikiant teiginius apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu, būtina laikytis visų atitinkamų sąlygų. Tačiau nė vienu atveju pagal teisės aktus nereikalaujama, kad produktu būtų prekiaujama kuriuo nors iš nurodytų būdų. Tais atvejais, kai dėl to paties produkto neįmanoma vienu metu įvykdyti visų atitinkamų sąlygų, kad produktu būtų galima prekiauti keletu būdų, pats gamintojas turi nuspręsti, kaip prekiauti produktu ir kokių sąlygų būtina laikytis. Kaip pažymi Prancūzijos vyriausybė, priešingas požiūris reikštų, kad gamintojai gali kaip ekologiškais prekiauti produktais, kuriuose yra neleistinų neekologiškų medžiagų, jei, be teiginių apie ekologinę gamybos būdą, jie tiesiog dar pateiktų kitų teiginių, kurių nebūtų galima pateikti nepridėjus tų medžiagų.

54. Vis dėlto „Herbaria“ teigia, kad Reglamento Nr. 834/2007 3 straipsnio c punkte nurodytas tikslas gaminti „daug įvairių“ ekologiškų maisto ir kitų produktų, atitinkančių vartotojų reikalavimus, reiškia, kad turi būti galimybė prekiauti minėtus reikalavimus atitinkančiais ekologiškais visų maisto gaminių kategorijų produktais, taip pat maisto papildais, dietiniais produktais ir įprastiniais maisto produktais, kurie paženklini vartojant teiginius apie maistingumą ar sveikumą.

55. Šis argumentas manęs neįtikina. Žinoma, nagrinėjamas tikslas apima prekybą minėtoms kategorijoms priklausančiais ekologiškais produktais. Tačiau jis neapima prekybos minėtoms kategorijoms priklausančiais produktais kaip ekologiškais, jei jie neatitinka nustatytų sąlygų, kad jais būtų galima prekiauti kaip ekologiškais.

17 — Nenagrinėsiu klausimo, ar pagrindinėje byloje susiklosčiusiomis aplinkybėmis *turėtų* būti leidžiama prekiauti produktu su nuoroda apie ekologinę gamybos būdą; tai yra tik teisės aktų leidėjo reikalas.

18 — Per Urugvajaus raundo daugiašales derybas sudarytos sutarties 1A priedas (OL L 336, 1994, p. 86, specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 21 t., p. 171, toliau – TPK sutartis).

19 — Apeliacinės tarnybos pranešimas „Jungtinės Amerikos Valstijos – Priemonės, susijusios su tuno ir tuno produktų importu, rinkodara ir prekyba“ (WT/DS381/AB/R), priimtas 2012 m. birželio 13 d., visų pirma žr. 196 punktą.

56. Todėl laikausi nuomonės, kad Reglamento Nr. 889/2008 27 straipsnio 1 dalies f punkte vartojama formuluotė „maisto produktuose, į kuriuos jie įdedami, yra būtinas pagal teisės aktus“ reiškia tik tiesioginį teisės aktuose nustatytą reikalavimą, kad maisto produkto sudėtyje būtų vienos ar keleto iš išvardytų medžiagų tam, kad juo *apskritai* būtų galima prekiauti. Ji nesusijusi su atvejais, kai maisto produktu prekiaujama kaip maisto papildu, pateikiant teiginius apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu, bet juo negalima taip prekiauti, jei jo sudėtyje nėra atitinkamo vienos ar daugiau iš tokių medžiagų kiekio.

Skirtingas požiūris į produktus, palyginti su iš JAV importuotais produktais

57. Teisingumo Teismui pateiktose pastabose raštu „Herbaria“ teigia, kad, įsigaliojus Reglamentui Nr. 126/2012 (kuriuo įgyvendinti susitarimai, pasiekti Komisijai ir JAV žemės ūkio departamentui apsikeitus raštais), JAV pagamintais maisto produktais ES leista prekiauti kaip ekologiškais, net jei jų sudėtyje yra neekologiškų maistinių vitaminų ir mineralų, nes pagal Elektroninio federalinių reglamentų kodekso (*Electronic Code of Federal Regulations*) 7 antraštinės dalies (Žemės ūkis) 205.605 straipsnį²⁰ toks ženklavimas JAV yra teisėtas. „Herbaria“ nurodo į „Blutquick“ tariamai panašų JAV pagamintą produktą („Organic Life Vitamins“), kuriuo prekiaujama ES, nors jo sudėtyje yra neekologiškų vitaminų ir mineralų. Jei prekiauti „Blutquick“ panašiomis sąlygomis nebūtų leista, būtų pažeista „Herbaria“ teisė į vienodą požiūrį.

58. Teisingumo Teismo prašymu per posėdį pateiktos pastabos žodžiu iš esmės buvo skirtos šiam klausimui išnagrinėti.

59. Šis klausimas gali turėti ypatingą reikšmę. Jis gana ribotame kontekste leidžia numatyti vieną iš tokių problemų, kurių galėtų kilti įgyvendinant Transatlantinę prekybos ir investicijų partnerystę (TPIP), dėl kurios šiuo metu vyksta derybos tarp ES atstovaujančios Komisijos ir JAV atstovaujančio JAV prekybos atstovo²¹. Tai „abipusiškai pripažįstama“ problema, dėl kurios kyla vienodo požiūrio, o galbūt ir atvirkštinės diskriminacijos klausimų. Jei ES privalo leisti importuoti, o paskui – ir prekiauti maisto produktais, kurie neatitinka ES taisyklių reikalavimų, bet kuriems tik suteiktos lygiavertės garantijos, gali kilti klausimas, ar neturėtų būti leista kaip ekologiškais prekiauti ir ES pagamintais maisto produktais, atitinkančiais taisyklių, kuriomis tos lygiavertės garantijos suteikiamos, reikalavimus. Dėl TPIP pareikštas susirūpinimas, kad, be kita ko, iš tikrųjų tai reiškia didžiulio kiekio norminių aktų suvienodinimą, dėl kurio bus prarastas savarankiškumas reguliavimo srityje.

60. Tačiau, mano nuomone, yra rimtų priežasčių, kodėl Teisingumo Teismas neturėtų šių klausimų svarstyti šioje byloje.

61. Visų pirma *Verwaltungsgericht* šiuo klausimu jokios pagalbos neprašė, nors „Herbaria“ teisiniai atstovai per posėdį teigė, kad šis klausimas nacionaliniame procese buvo iškeltas ir dėl jo vyko diskusijos. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti reikalingumą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti sprendimą, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą²². Atsižvelgdama į tai, manau, jog būtent nacionalinis teismas turėtų bent jau preliminariai nustatyti, kad jame iškelto ES teisės klausimo *nebūtina* išspręsti tam, kad jis galėtų priimti sprendimą, todėl, vadovaujantis proceso veiksmingumo

20 — <http://www.ecfr.gov>.

21 — Žr. trumpą santrauką, pateiktą internete adresu http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/july/tradoc_151605.pdf. Galima pridurti, jog TPK sutarties (nurodytos 18 išnašoje) 2.7 punkte reikalaujama, kad valstybės narės priimtų „kitų valstybių narių taikomus techninius reglamentus kaip lygiaverčius, net jei šie reglamentai skiriasi nuo jų pačių techninių reglamentų, jeigu jos įsitikina, kad šie reglamentai tapaciai atitinka jų pačių reglamentų tikslus“.

22 — Iš naujesnių sprendimų žr. 2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Nordecon ir Ramboll Eesti* (C-561/12, EU:C:2013:793) 29 punktą.

interesai, jis *neturėtų* būti pateiktas Teisingumo Teismui. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką prašymų priimti prejudicinį sprendimą sistema pagrįsta dviejų teismų dialogu, kurio inicijavimas visiškai priklauso nuo to, ar nacionalinis teismas nuspręs, kad toks prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra tinkamas ir būtinas²³.

62. Be to, tai, kad *Verwaltungsgericht* net nepaminėjo „Herbaria“ iškeltos klausimo, be abejo, reiškia, kad jo prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra visų su šiuo klausimu susijusių elementų, kurie būtini pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnį. Visų pirma neužsiminta apie faktines išvadas ar prielaidas dėl produktų „Organic Life Vitamins“ ir „Blutquick“ panašumo, dėl faktinio „Organic Life Vitamins“ pardavimo ES pagal Reglamento Nr. 834/2007 33 straipsnyje nustatytas procedūras arba dėl „Blutquick“ hipotetinės atitikties JAV taisyklėms tuo atveju, jei jis būtų gaminamas JAV; žinoma, nenurodytos ir priežastys, kodėl reikėtų priimti sprendimą dėl atvežtų iš JAV ekologiškų maisto produktų ženklavimo ir prekybos taisyklių išaiškinimo.

63. Šiomis pastabomis nesiekiu sukritikuoti *Verwaltungsgericht*. Priešingai, akivaizdu, kad šis teismas priėmė pagrįstą sprendimą nepateikti klausimo šia tema, taigi gana teisingai pasielgė taip pat nepateikdamas atitinkamų motyvų ir faktinės informacijos. Todėl, jei Teisingumo Teismui reikėtų nagrinėti šį klausimą, jis turėtų tai daryti tarsi vakuume, nežinodamas nei priežasčių, dėl kurių *Verwaltungsgericht* nutarė neprašyti pagalbos šiuo klausimu, nei faktinio ir procesinio pagrindo, kuriuo remiantis būtų galima tas priežastis užginčyti. Teisingumo Teismas viršytų jam patiktų funkcijų ribas, jei nutartų sprendimą dėl hipotetinės problemos priimti neturėdamas nei būtiną faktinę, nei teisinę medžiagą²⁴. Atsakant į pagrindinės bylos šalies klausimą be prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo sutikimo, man regis, minėtos ribos būtų dar labiau viršytos.

64. Be to, klausimo, kuris net neiškeltas prašyme priimti prejudicinį sprendimą ir kuris net natūraliai ar logiškai nekyla iš dokumente išvardytų problemų, bet yra iškeltas tik pagrindinės bylos šalies pastabose, nagrinėjimas iš dalies atimtų iš valstybių narių joms pagal Teisingumo Teismo statuto 23 straipsnį suteiktas teises gauti informaciją apie Teisingumo Teismui pateiktų klausimų turinį ir dėl šių klausimų pateikti pastabas raštu. Valstybė narė išties gali paprašyti per posėdį pateikti argumentus žodžiu, kad atsakytų į pastabose raštu iškeltus klausimus. Tačiau, viena vertus, ji gali būti negavusi minėtų pastabų savo oficialiąja kalba, o prašymas priimti prejudicinį sprendimą ar bent jo santrauka visada išverčiami į visas ES oficialiąsias kalbas, ir, kita vertus, per posėdį yra mažai laiko ir gali būti neįmanoma pateikti tokių išsamų ir naudingų argumentų, kokius būtų buvę galima pateikti raštu.

65. Antra, kaip per posėdį pažymėjo Komisija, pagrindinė byla susijusi su apskūstu Bavarijos institucijų sprendimu, priimtu 2011 m. gruodžio mėn., kurio teisėtumas dėl tos priežasties tikriausiai turėtų būti vertinamas pagal tuo metu galiojusius teisės aktus. Vadovaujantis Reglamento Nr. 126/2012 3 straipsniu, šis reglamentas, kuriuo „Herbaria“ grindžia savo kaltinimus, galiojo tik nuo 2012 m. birželio 1 d. Todėl šiai bylai svarbiu laikotarpiu, atrodo, negalėjo būti iš JAV atvežtų maisto produktų su neekologiškais vitaminais ir mineralais, kuriais būtų leista ES prekiauti kaip ekologiškais ir kuriais „Herbaria“ galėtų pagrįsti savo skundą dėl nevienodo požiūrio.

66. Tokiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismui rekomenduoju nenagrinėti papildomo klausimo, kurį „Herbaria“ iškėlė šioje byloje. Tačiau, jei Teisingumo Teismas vis dėlto manytų, kad tai reikia padaryti, manau, pirmiausia reikėtų paprašyti *Verwaltungsgericht* pateikti paaiškinimą pagal Procedūros reglamento 101 straipsnį ir vėliau, jei prireiks, atnaujinti žodinę procedūrą pagal Procedūros reglamento 83 straipsnį, kad visos suinteresuotosios valstybės narės galėtų pateikti pastabas, atsizvelgdamos į minėtą paaiškinimą.

23 — Iš naujesnių sprendimų žr. 2013 m. sausio 15 d. Sprendimo *Križan ir kt.* (C-416/10, EU:C:2013:8) 66 punktą.

24 — Iš naujesnės nusistovėjusios teismų praktikos žr. 2013 m. spalio 7 d. Nutarties *Società cooperativa Madonna dei miracoli* (C-82/13, EU:C:2013:655) 11–12 punktus ir ten nurodytą teismo praktiką.

Išvada

67. Atsižvelgdama į visa tai, kas išdėstyta, manau, Teisingumo Teismas į prašymą priimti prejudicinį sprendimą turėtų atsakyti taip:

2008 m. rugsėjo 5 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 889/2008, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 834/2007 įgyvendinimo taisyklės, 27 straipsnio 1 dalies f punktas aiškintinas taip, kad nurodytų medžiagų naudojimas yra būtinas pagal teisės aktus tik tuo atveju, kai pagal ES teisės nuostatą arba nacionalinės teisės nuostatą, suderinamą su ES teise, tiesiogiai reikalaujama į maisto produktą, į kurį turi būti įdedama nurodytų medžiagų, įdėti šių medžiagų arba bent jau nustatomas nurodytų medžiagų, kurių turi būti įdėta, minimalus kiekis, kad tas maisto produktas galėtų būti pateiktas rinkai.

Tokio reikalavimo nėra, kai prekyba maisto produktu kaip maisto papildu, pateikiant teiginį apie maistingumą ar sveikumą, arba kaip specialios mitybinės paskirties maisto produktu galėtų, neįdėjus vienos ar daugiau iš nurodytų medžiagų, suklaidinti vartotoją, nes dėl nepakankamos vienos ar keleto iš nurodytų medžiagų koncentracijos maisto produktas negali atlikti savo kaip maisto produkto paskirties arba savo paskirties, apibūdintos teiginiu apie maistingumą ar sveikumą. Tokio reikalavimo nėra ir tuomet, kai konkretus teiginys apie maistingumą ar sveikumą gali būti vartojamas tik kalbant apie maisto produktus, kurių sudėtyje yra „didelis“ vienos ar keleto iš nurodytų medžiagų kiekis.